

(DE)REGULACE EVROPSKÝCH ŽELEZNIC A AKTUÁLNÍ VÝVOJOVÉ TRENDY V OSOBNÍ A NÁKLADNÍ DOPRAVĚ

Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.

Mgr. Filip Chvátal

Mgr. Kateřina Nedvědová

Geografický ústav

Přírodovědecká fakulta

MU, Brno

seidenglanz@geogr.muni.cz

Úvod: deregulace evropských železnic

- ☐ cíle deregulace:
 - konkurenceschopnost železnic a zlepšení služeb:
 - ☐ zvýšení podílu železnic na přepravním výkonu
 - ☐ zlepšení pozice železnic v intermodální dopravě
 - ☐ otevření národních trhů
 - „narovnání“ deformovaného dopravního trhu (trvalá udržitelnost)
 - celoevropská funkčnost:
 - ☐ integrace a posílení periferií (koheze)
 - ☐ konkurenceschopnost Evropy
 - ☐ cesta k deregulaci – tři balíčky:
 - oddělení provozu od správy infrastruktury, příchod nových dopravců, jednotné předpisy (IERA), kbotáž, ...
-

-
- ☐ měření míry deregulace:
 - studie Rail Liberalisation Index 2002, 04, 07 a 11 (IBM, prof. Kirchner)
 - pohled dopravce vstupujícího na trh
 - LIBindex:
 - ☐ stupeň otevření trhu, vstupní bariéry
 - ☐ dvě složky:
 - LEX index (váha 0,2) – tzv. právo v knihách
 - ACCESS index (váha 0,8) – tzv. právo v akci (úzká místa – bariéry)
 - ☐ železnice celkem × osobní × nákladní doprava
 - COMindex:
 - ☐ efekty deregulace – reálný vývoj konkurence na železničním trhu
 - ☐ železnice celkem
-

Subject areas and determinants of the LEX Index

Subject area/determinants	(Percentage)
L I Organisational structures of the incumbent	25 per cent
1. Incumbents' independent status with respect to the state	5 per cent
2. Degree of vertical separation – network/operations	80 per cent
3. Degree of horizontal separation – freight/passenger transport	15 per cent
L II Regulation of market access	45 per cent
1. Market access regime for foreign RUs	40 per cent
2. Market access regime for domestic RUs	40 per cent
3. 3. Legally controlled access to operational facilities as described in Annex II No. 2 of Directive 2001/14/EC	20 per cent
L III Regulatory authority powers	30 per cent
1. General aspects of the regulatory authority	30 per cent
2. Scope of regulation	30 per cent
3. Powers of the regulatory authority	40 per cent

Subject areas and determinants of the COM Index

Subject area/determinants	(Percentage)
C I Changes in the modal split¹²	20 per cent
1. Change in the <i>modal split</i> for rail freight transport (2001 – 2008)	40 per cent
2. Change in the modal split for rail passenger transport (2001 – 2008)	40 per cent
3. Share of modal split for rail freight transport 2008	10 per cent
4. Share of modal split for rail passenger transport 2008	10 per cent
C II Number of external RUs 2009	20 per cent
1. Certified RUs (excl. <i>incumbent</i>) in relation to network length	40 per cent
2. Ratio of active RUs to certified RUs	50 per cent
3. Number of active RUs providing rail passenger services on a regular basis	10 per cent
C III Market share of external RUs 2009	60 per cent
1. Market share of external RUs in terms of transport performance in per cent ¹³	75 per cent
2. Increase in market share of external RUs between 2006 and 2009 in per cent	25 per cent

Regulace konkurenčního prostředí na železnici – teorie v centru a praxe v regionech Telč, 24. – 25. 11. 2011

Subject areas and determinants of the ACCESS Index

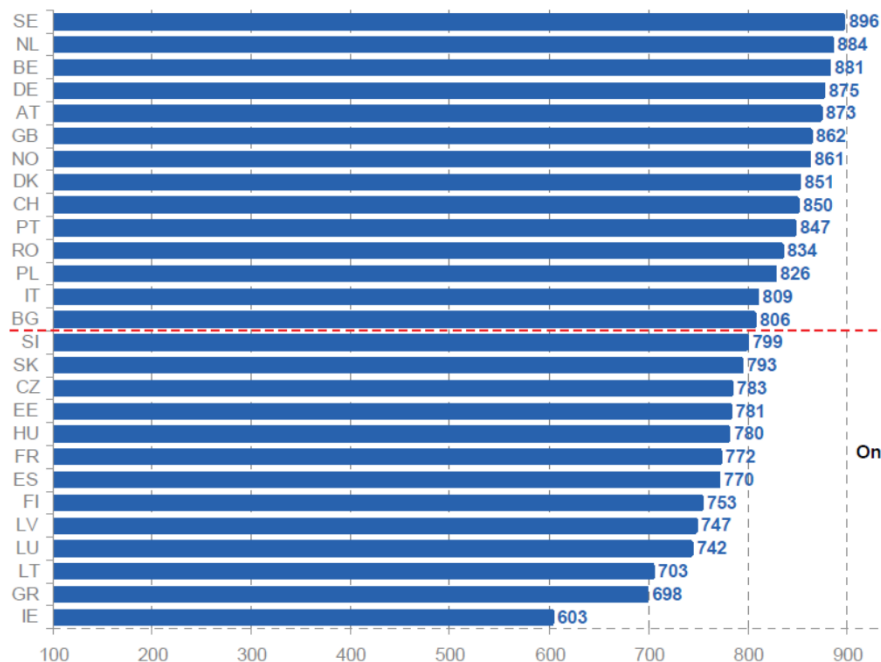
Subject area/determinants	(Percentage)
A I Information barriers	5 per cent
1. Process duration for obtaining information	40 per cent
2. Quality of non-personal information provided	30 per cent
3. Quality of personal information provided	30 per cent
A II Administrative barriers	20 per cent
1. Licence	35 per cent
2. Safety certificate	25 per cent
3. Homologation of rolling stock	40 per cent
A III Operational barriers	45 per cent
1. Track access conditions	25 per cent
2. Infrastructure charging system	50 per cent
3. Other service facilities and services as described in Annex II of Directive 2001/14/EC	25 per cent
A IV Share of domestic market accessible 2009	25 per cent
1. Method of awarding transport contracts	20 per cent
2. Compliance with transparency provisions in accordance with Regulation (EC) No 1370/2007	10 per cent
3. Percentage of the accessible market for RUs	70 per cent
A V Sales services in passenger transport	5 per cent
1. Rental of space for ticket sales offices	50 per cent
2. Access to sales services	50 per cent

Regulace konkurenčního prostředí na železnici – teorie v centru a praxe v regionech

Telč, 24. – 25. 11. 2011

LIB Index 2011

(rail freight transport)

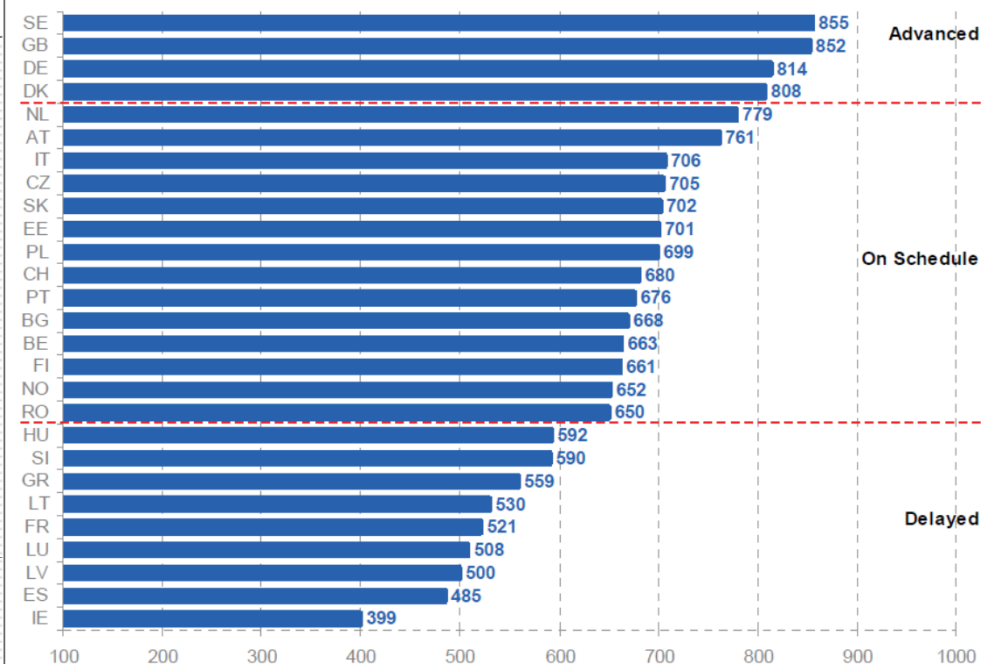

Advanced

On Schedule

LIB Index 2011

(rail passenger transport)

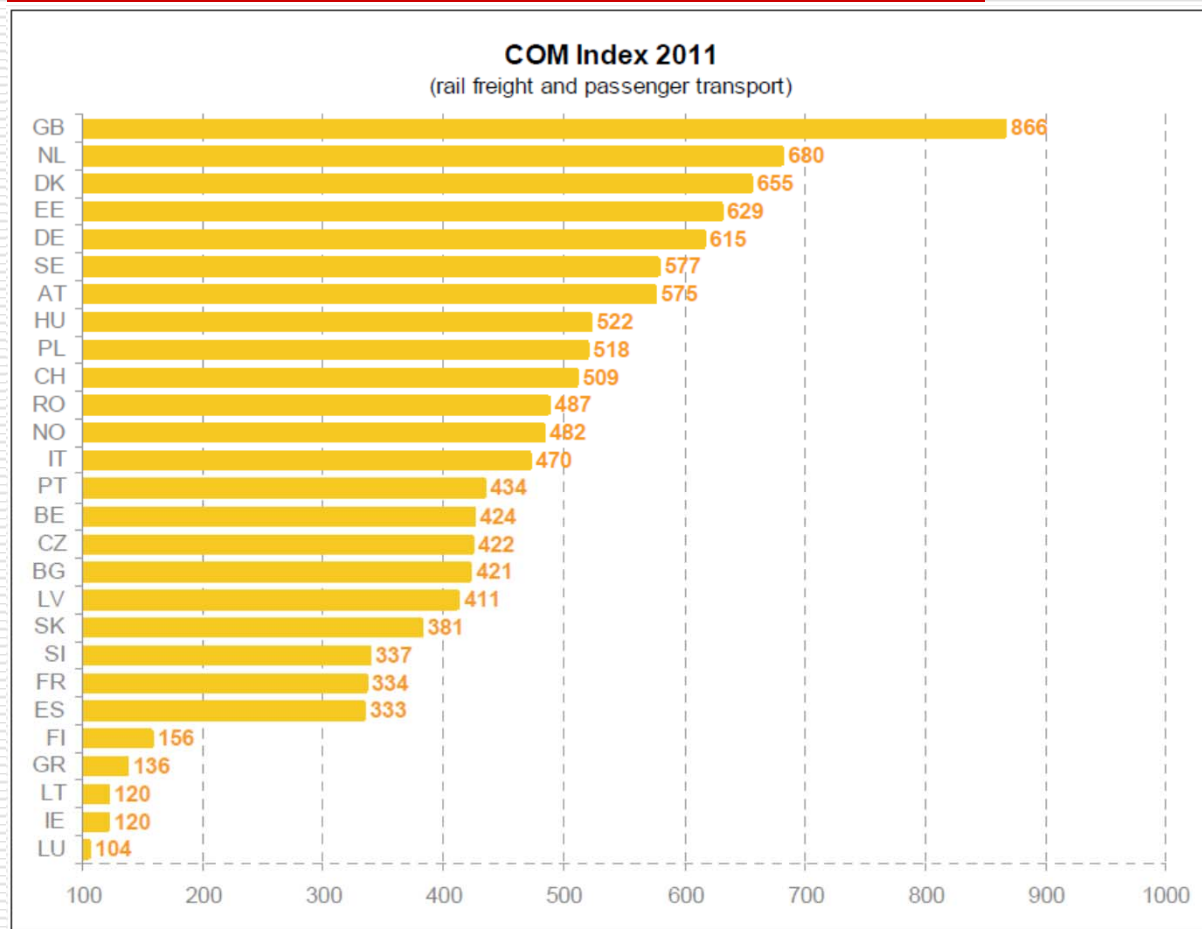

Advanced

On Schedule

Delayed

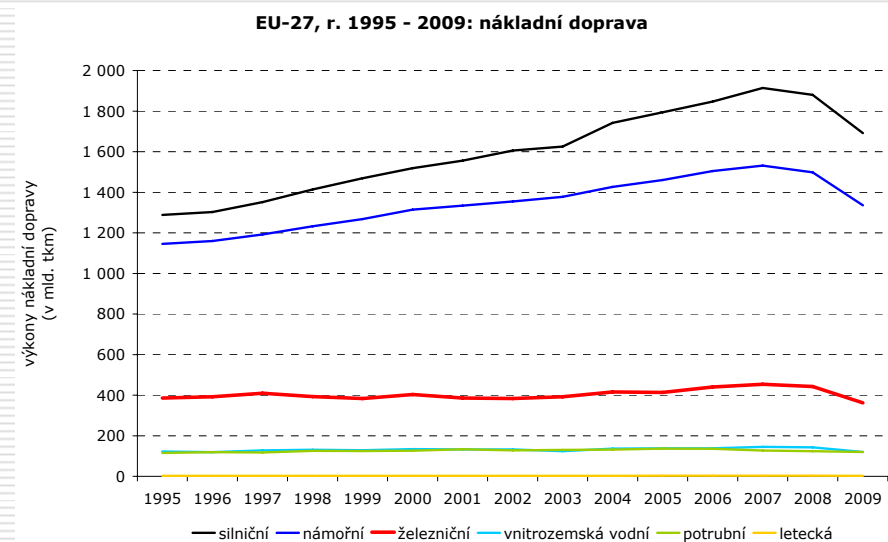
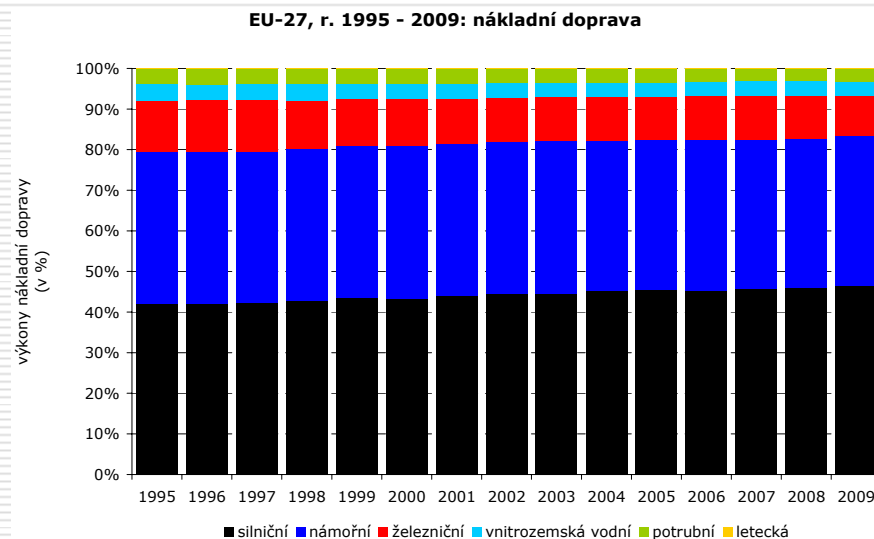
Regulace konkurenčního prostředí na železnici – teorie v centru a praxe v regionech
Telč, 24. – 25. 11. 2011

Aktuální vývojové trendy v nákladní dopravě

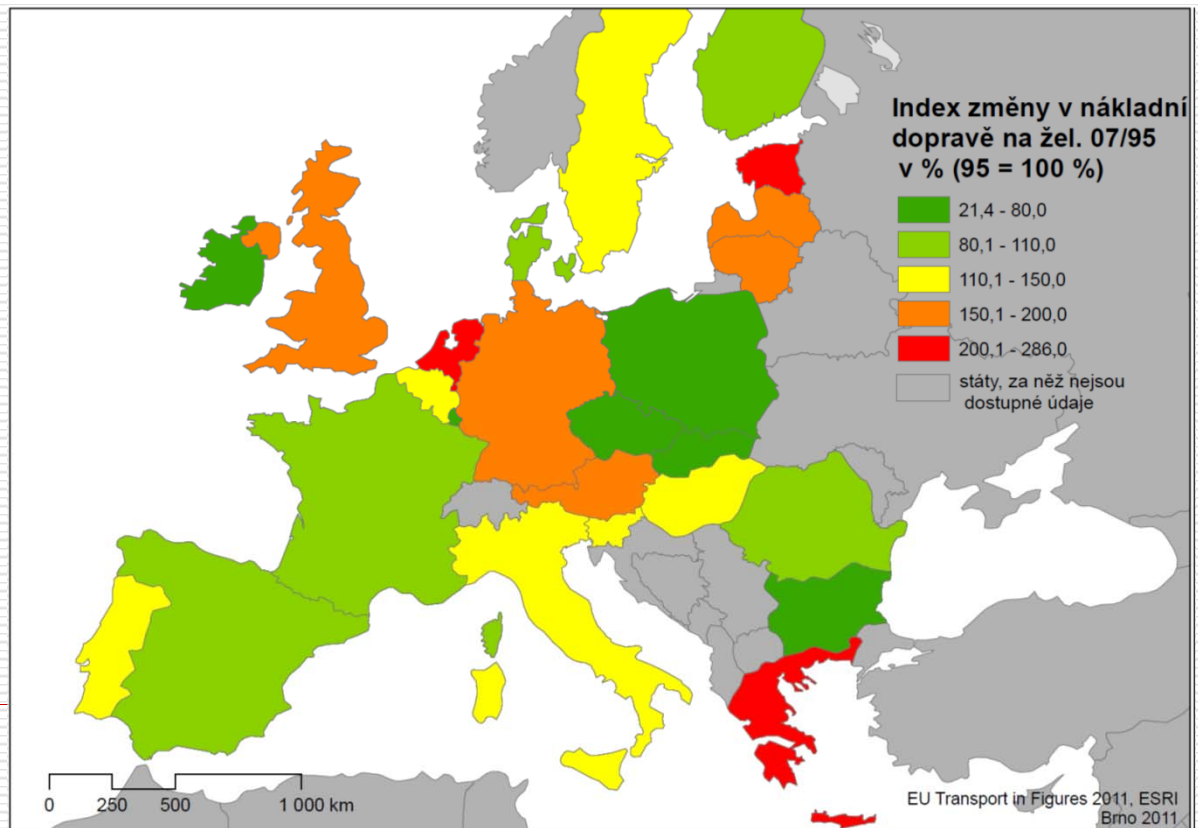
☐ železnice:

- mírný růst absolutních přepravních výkonů, který byl zlikvidován krizí
- pokles tržního podílu:
 - ☐ r. 1995 – 12,6 %; r. 2009 – 10,0 %

☐ diferencovaná situace na úrovni států:

- jen vývoj v období 1995 – 2007
- zřetelný růst stagnace pokles
- největší výkony (≥ 20 mld. tkm):
DE, PL, FR, UK,
IT, SE, AT

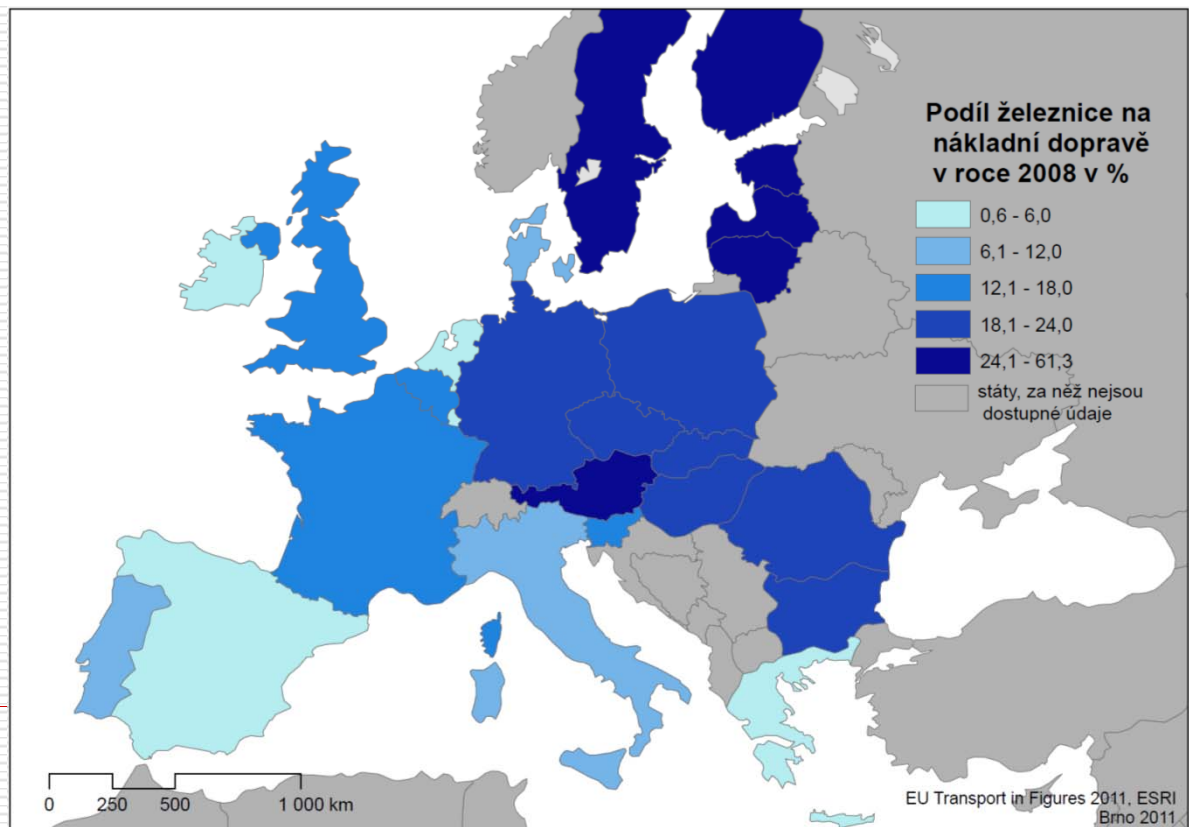

- někde dokonce roste i podíl železnice na nákladní dopravě celkem:

- r. 2001 až 08 – BE, DK, **DE**, **IT**, NL, **AT**, FI, **UK**

- jinde naopak
hluboké poklesy:

- r. 2001 až 08:
BG, EE, LV,
RO, SK
(CEEC)

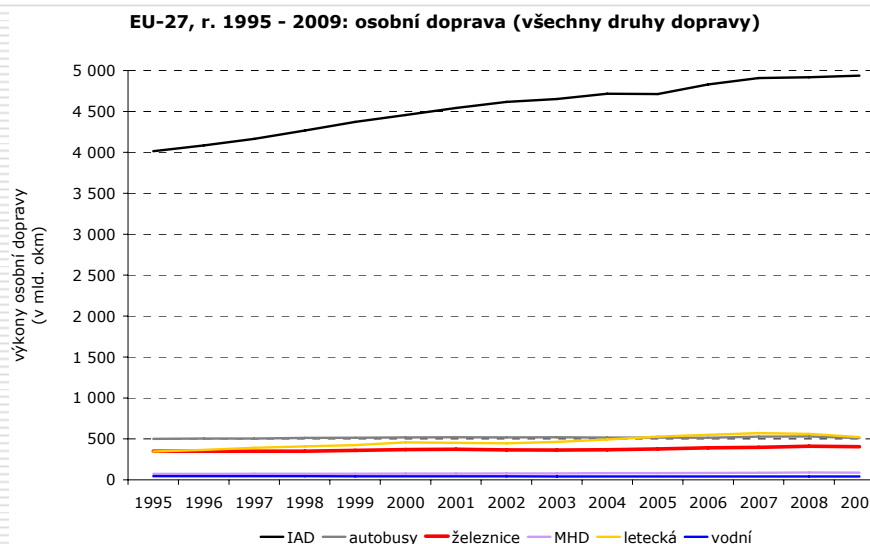
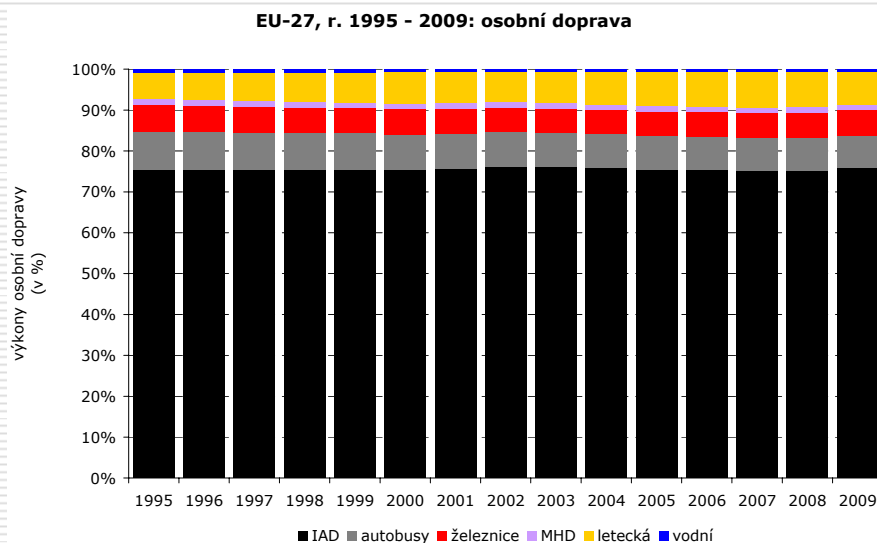

Aktuální vývojové trendy v osobní dopravě

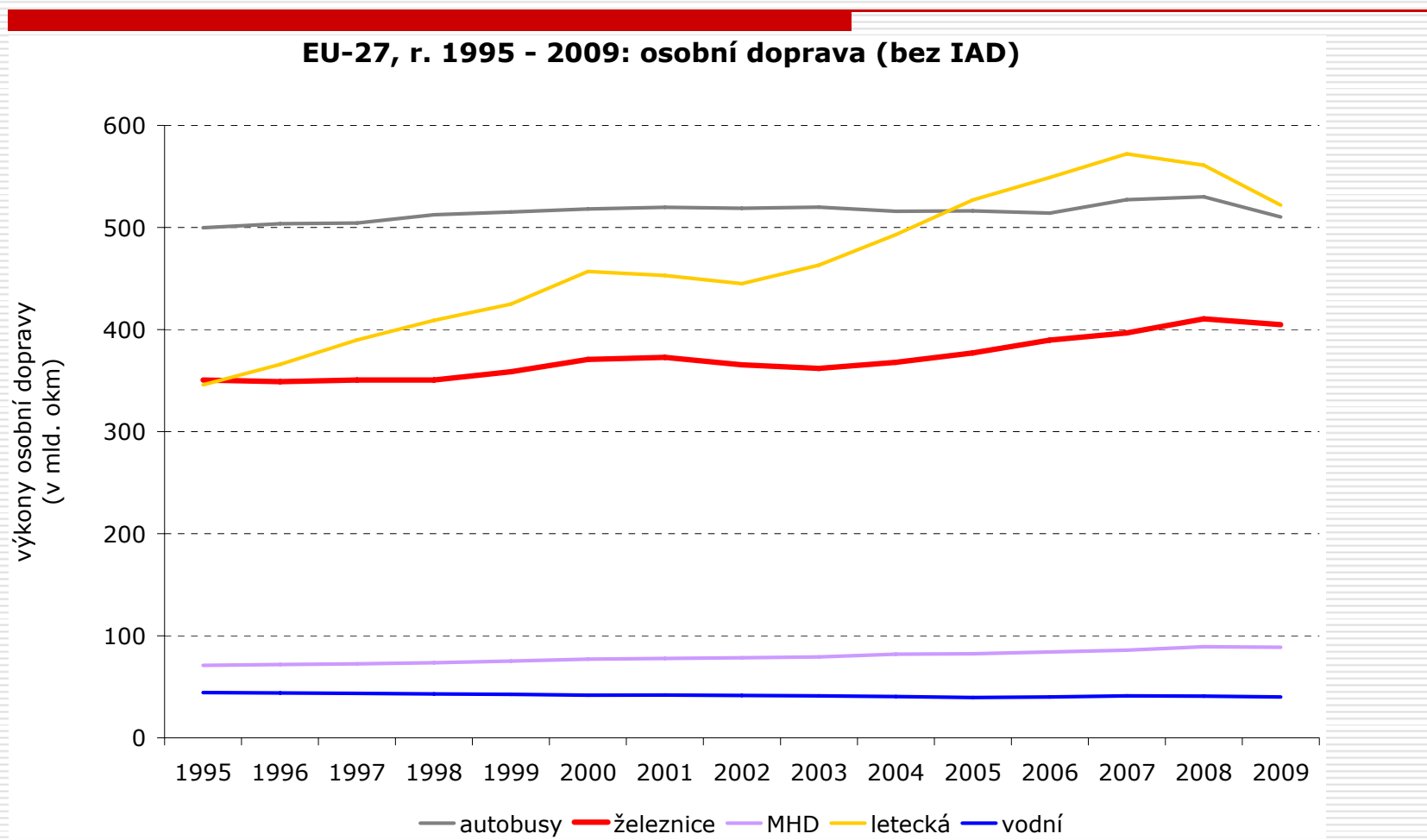
☐ železnice:

- mírný vzestup absolutních přepravních výkonů
- stagnace marginálního tržního podílu:
 - ☐ r. 1995 – 6,6 %; r. 2009 – 6,2 %

- krize se v osobní dopravě neprojevila

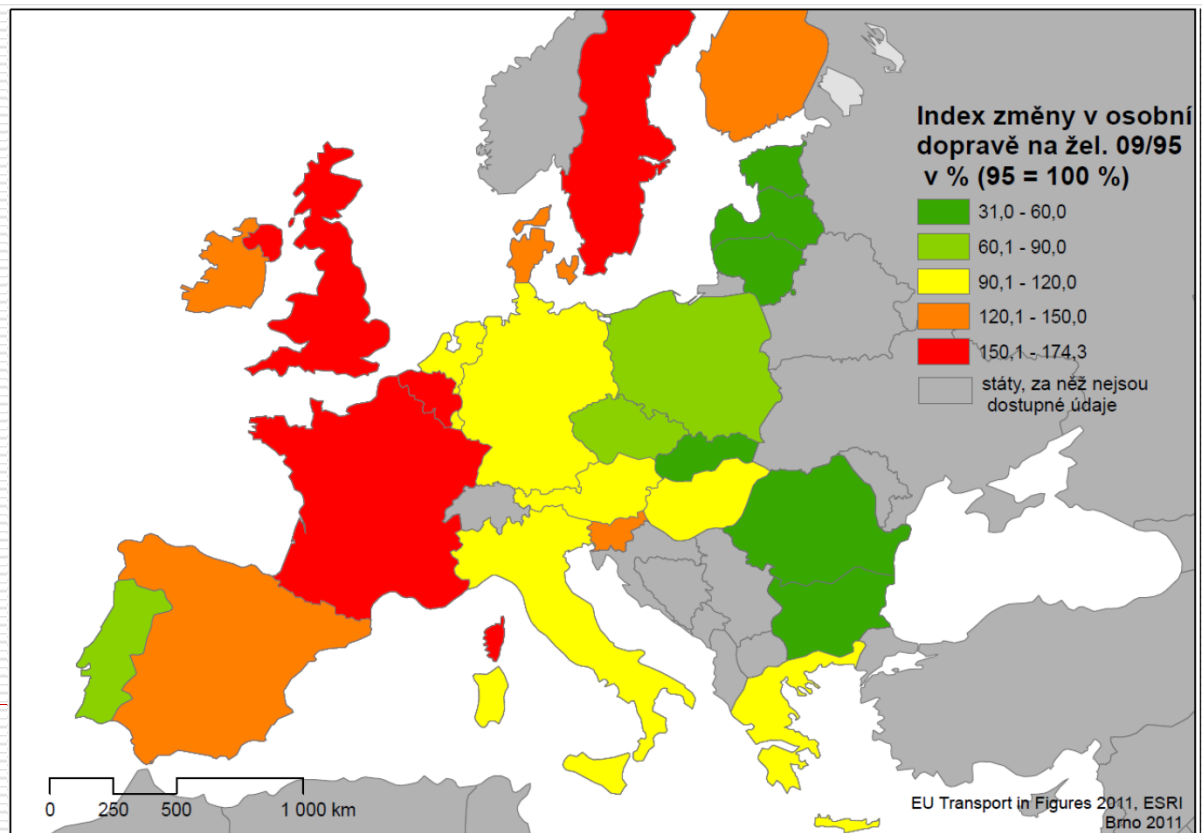

Regulace konkurenčního prostředí na železnici – teorie v centru a praxe v regionech
Telč, 24. – 25. 11. 2011

☐ diferencovaná situace na úrovni států:

- vývoj v celém období 1995 – 2009
- zřetelný růst stagnace pokles
- největší výkony (≥ 15 mld. okm):
FR, DE, UK, IT,
ES, PL, NL

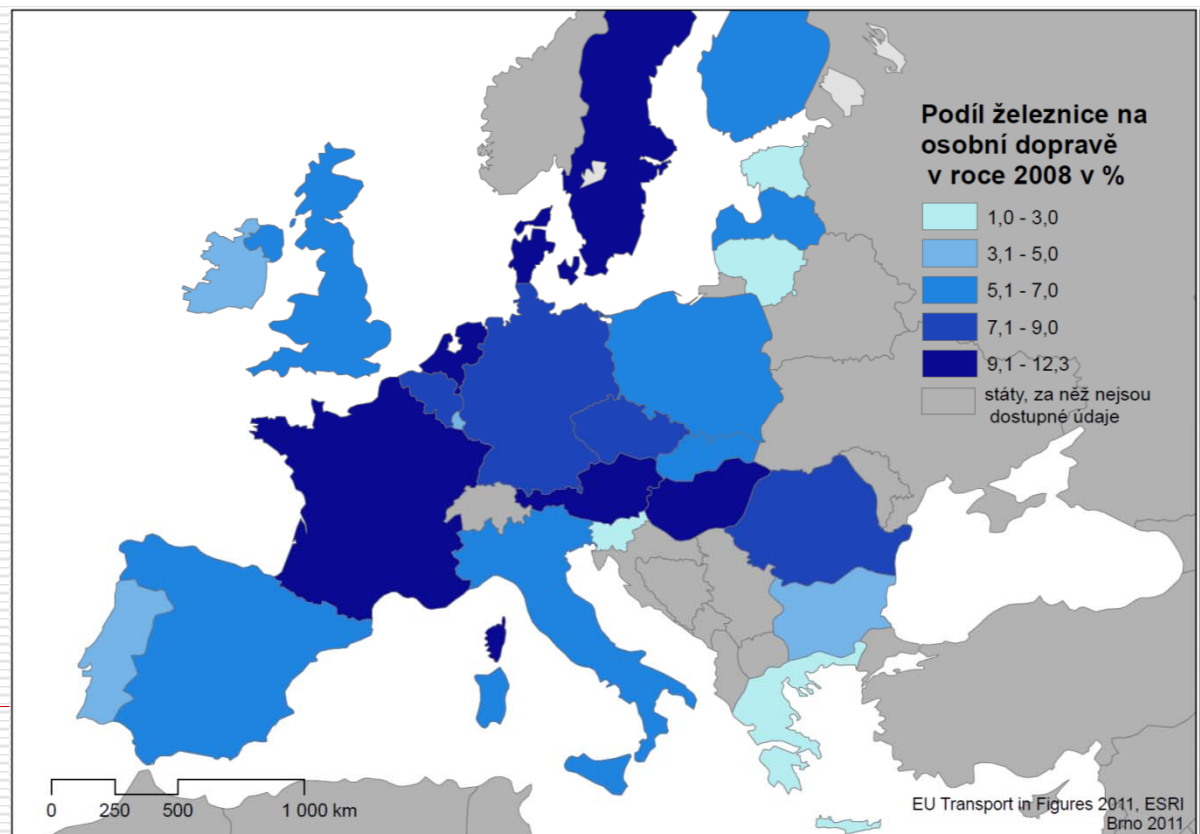

- někde dokonce mírně roste i podíl železnice na osobní dopravě celkem:

- r. 2001 až 08 – BE, DK, **DE, FR, IT, NL, AT, SE, UK**

- jinde i poměrně hluboké poklesy:

- r. 2001 až 08: BG, CZ, HU, RO, SK (CEEC)

Vliv (de)regulace podmínek na vývoj přepravních výkonů

- zásadní otázka – souvisí popsáný vývoj přepravních výkonů v nákladní a osobní dopravě s postupující deregulací železnic:

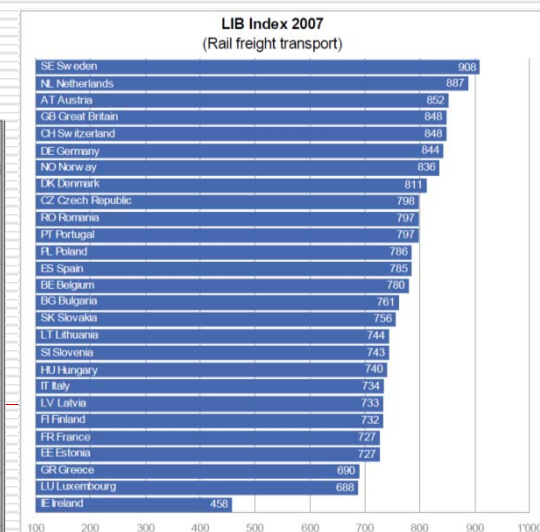
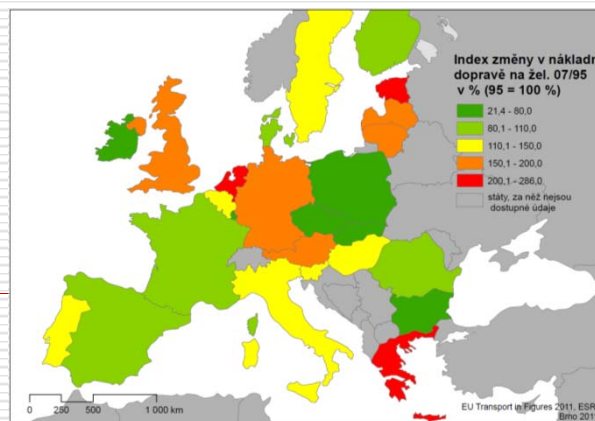
- nákladní doprava:

- ne úplná shoda vývojových trendů s mírou deregulace

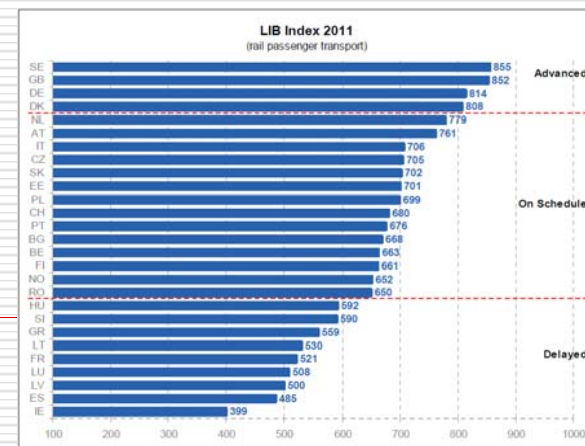
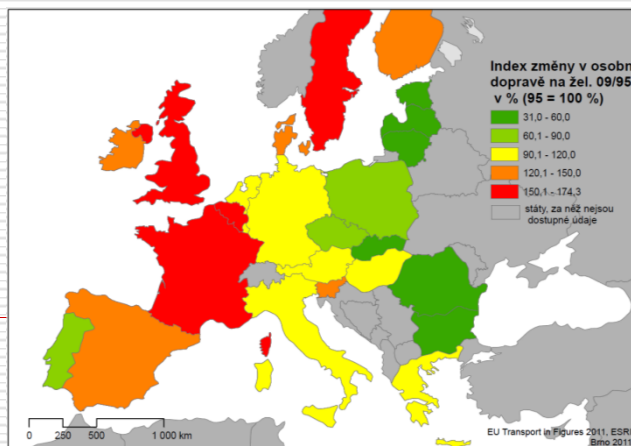
- korelace:

- změna výkonů 07/95 (%) LIBindexNŽ 2007 = 0,31
 - změna výkonů 07/95 (%) LIBindexŽ 2007 = 0,32
 - změna výkonů 07/95 (%) COMindexŽ 2007 = 0,31

- státy s růstem, byť míra liberalizace je nižší:
GR, EE, LV, IT

- osobní doprava:
 - spíše neshoda vývojových trendů s mírou deregulace
 - korelace:
 - změna výkonů 09/95 (%) LIBindexOŽ 2011 = 0,15
 - změna výkonů 09/95 (%) LIBindexŽ 2011 = 0,17
 - změna výkonů 09/95 (%) LIBindexOŽ 2007 = -0,08
 - změna výkonů 09/95 (%) COMindexŽ 2011 = 0,16
 - změna výkonů 09/95 (%) COMindexŽ 2007 = 0,05
- státy s růstem, byť míra liberalizace je nízká: IE, ES, FR, SI

Závěr

- ☐ spíše nejednoznačná vazba míra liberalizace × vývoj přepravních výkonů
 - ☐ nutná existence jiných důležitých faktorů:
 - stabilizovaná / transformující se ekonomika
 - rozloha území
 - geografická poloha (periferie × tranzitní území)
 - populační velikost
 - charakter sídelního systému
 - vysokorychlostní železnice
 - ...
-

**Děkujeme
za pozornost!**